

TOTALFORBUD ER IKKE VEJEN

Af J. G. Jønnov

I Berlingske Tidende for 14. maj findes under overskriften „Vi må have totalforbud i Grønland“ refereret nogle udtalelser af kommunalbestyrelsesformand Oluf Høegh, Julianehåb.

Denne går ind for, at spiritusmisbruget i Grønland må bringes til ophør ved et totalforbud, uanset at et sådant med føje kan betegnes som et indgreb i den personlige frihed.

Det gøres, hvad der sikkert er ganske rigtigt, gældende, at det er spiritussen, der ødelægger hjem og arbejdspladser, og at det er spiritussen, der truer børnene og dermed udgør en trussel for den næste og de kommende generationer.

Det er klart, at der må gøres noget for at undgå, at i hvert fald et par generationer af grønlænderne skal gå til grunde åndeligt og legemligt.

Hvis man tog historiens langsigtede briller på, så kunne man måske nok sige, at i det lange løb kom grønlænderne nok klar af spiritussens ødelæggende følger.

Her i Danmark er vi jo i alt væsentligt kommet klar af de egentlige spiritusmisbrug, ligesom tuberkulosen som folkesygdom er et overstået stadium.

Læser man i Troels Lund „Dagligt liv i Norden i det 16'de aarhundrede“, så får man et tydeligt indtryk af, at ædrueligheds- eller måske rettere drukkenskabsforholdene dengang her i Danmark var af tilsvarende art, som forholdene nu er i Grønland.

Regeringen var dengang nødt til at lade afholdelsen af landstinget udsætte til en senere tid om morgenen „for om muligt at hindre parterne i at møde berusede“ på tinge.

Gennem hele befolkningen blev der drukket til den store guldmedalje. Gamle regnskaber viser et forbrug af enorme kvantiteter af spirituøse drikke på klostrene. Bekendt er Esge Brocks dagbog, hvor et kors betegner, at han har været drukken, ligesom han ved at fordoble korsenes antal udtrykker rusens størrelse. Han karakteriserer Christian den fjerdes forhold til de våde varer med 1 kors for 16. juli, 1 kors for 17. juli, efterfulgt af 3 kors, 3 kors for 18. juli, 1 kors for 20. juli og samme dag, som tillægsgevinst, 4 kors med den yderligere bemærkning „Vorherre bevares“ og endelig 2 kors for 22. juli. Der er ingen grund til at tro, at dette lille udsnit af Christian den fjerdes forhold til spiritus ikke skulle være normgivende for hans daglige tilværelse.

Men, som sagt før, i dag eksisterer der ikke i Syddanmark noget virkelig alvorligt spiritusproblem.

Man kunne så spørge, hvorfor skal man ikke lade tiden klare dette problem også for grønlænderne?

Men hvem ville vel påtage sig ansvaret for en sådan „laden-stå-til“ politik?

At forholdene både i Vestgrønland, Angmagssalik og Scoresbysund er af en sådan art, at de for en lang tid fremover, hvis der ikke på en eller anden måde gribes ind, vil betyde mange menneskers åndelige, moralske og materielle undergang, kan der ikke være nogen tvivl om.

Men jeg tror ikke på, at vejen frem går over et totalforbud.

Mit personlige kendskab til grønlændernes spiritusmisbrug er kun andenhands.

Men udfra almene betragtninger finder jeg, at man må se på tanken om et totalforbud med største mistro. De erfaringer, man har andetsteds fra, frister absolut ikke til gentagelse.

Det finske totalforbud er forlængst bragt til ophør.

I USA lider hele samfundet endnu under følgerne af det for mange år siden ophævede totalforbud. Det var jo i virkeligheden dette totalforbud, der var ophavet til det gangsteruvæsen, som i en uhyggelig grad præger forholdene derovre den dag i dag.

På Island havde man også et nu forlængst afskaffet totalforbud. Forholdene under totalforbudet var med et mildt udtryk langt fra sådanne, at spiritus var noget, som man ikke kunne få.

Dette sås tydeligt på lygtepælene, som drukne mennesker klamrede sig til, når de i deres fuldskab skulle vende kallunet. Det sås også tydeligt, når kæfererede pigebørn, der ville ombord i skibene i havnen, faldt ned mellem skibene og måtte hejses op ved hjælp af en tovslynge om det ene ben.

Hvad må virkningen antages at blive, hvis man, trods alt, forsøger sig med et totalforbud i Grønland?

Ja, den egentlige import til landet af spiritus lader sig let nok stoppe, og en spirituøs smuglervirksomhed behøver man på grund af isforholdene næppe at være bange for i nogen større udstrækning.

Men hvordan vil den totale afbrydelse af adgangen til spiritus antages at ville virke på den del af befolkningen, som for alvor er kommet i drukkenskabens vold?

Det er jo en kendt sag, at både brændevin og øl forholdsvis let lader sig producere ved hjælp af sukker, kartofler og/eller rugmel. En blot nogenlunde effektiv kontrol vil i det udstrakte land være så nogenlunde umulig at effektuere.

Og man må på forhånd regne med, at de mennesker, som for alvor er blevet slaver af adgangen til spiritus, hvis de helt afskæres, vil gøre desperate forsøg på at skaffe sig alkohol, ganske uanset hvor mange forbud der kommer.

Det har allerede nu vist sig, at den frie adgang til spiritus ikke lader sig opretholde, hvis man da ikke vil acceptere, at den grønlandske samfundsorden slås i stykker, i hvert fald for en række af generationer.

Det er den ene grøft, som man ikke må havne i.

Efter min mening vil man havne i den anden grøft, hvis man på trods af de allerede andetsteds fra foreliggende erfaringer forsøger sig med et totalforbud.

Der vil næppe være andet at gøre end at prøve midtvejen. Altså forsøge sig med en rimelig rationering.

Selvfølgelig betyder en rationering ikke i sig selv, at man derved forhindrer en smugfabrikation af spiritus. Men man kan få fremskaffet en ordning, der vil blive støttet af en ikke uvæsentlig del af befolkningen, og som gør fristelserne til at overtræde bestemmelserne om smugfabrikation af spiritus mindre, navnlig for dem, der ikke er kommet helt i spiritussens vold. Man vil opnå, at det bliver muligt at få en del af befolkningen til at nøjes med det kvantum spiritus, der ifølge rationeringen bliver til lovlig disposition.

På den måde vil det også blive lettere at få skaffet lydhørhed overfor det oplysningsarbejde, som vil være den nødvendige forudsætning for, at man i det lange løb får magt over forholdene.

Selvfølgelig vil en rationering være et indgreb i den personlige frihed.

Men et sådant, i hvert fald moderat indgreb, vil være langt at foretrække for et totalforbud, og det vil sandsynligvis være muligt ad den vej efterhånden at få den grønlandske befolkning til at forstå, at alkohol nok kan være en god tjener, men at den er en streng og ubarmhjertig herre.